

PFR-Nummer	PFR 2017-0003
Instantie	Rechtbank Rotterdam
datum	09-12-2016
wetsartikelen	

Rechtbank Rotterdam 09-12-2016, ECLI:NL:RBROT:2016:9811
Samenvatting

Adoptie door de ex-echtgenoot van de onvindbare moeder. Niet voldaan aan de voorwaarden van de samenlevingstermijn van de ouder met de partner en aan de termijn van gezamenlijk verzorging. Adoptie uitgesproken, mede in het licht van artikel 3 en 20 lid 3 IVRK (continuïteit van de opvoeding). Tevens is gezag van de moeder beëindigd.

De minderjarige is geboren in Congo in 2003. Zij heeft een Congolese moeder en zelf de Congolese nationaliteit. De minderjarige is niet erkend. De biologische vader van de minderjarige is onbekend. Het gezag van de vrouw is geschorst.

De aspirant-adoptant is de ex-partner van de moeder. De moeder en haar dochter zijn op 17 augustus 2009 bij de man in Nederland komen wonen. In december 2009 heeft de vrouw de echtelijke woning met onbekende bestemming verlaten. Sindsdien is er tussen de man en vrouw slechts eenmaal telefonisch contact geweest, in januari 2010. De moeder en de partner waren gehuwd, maar zijn sinds begin 2011 gescheiden.

De man verzoekt de stiefouderadoptie uit te spreken en de familierechtelijke betrekking tussen de dochter en de vrouw in stand te laten. Verder verzoekt de man het gezag van de vrouw over haar dochter te beëindigen.

Nu de dochter ruim zeven jaar in Nederland woont, acht de rechtbank voldoende aanknopingspunten met de Nederlandse rechtssfeer aanwezig om kennis te nemen van de verzoeken van de man. Gelet op de Congolese nationaliteit van de dochter en artikel 10:05 lid 2 BW is op de toestemming tot adoptie het Congolese recht van toepassing. Naar Congolees recht is voor een adoptie de toestemming van, in dit geval, de vrouw vereist. Deze toestemming zou kunnen worden vervangen door een rechterlijke beslissing. De rechtbank verleent – voor zover nodig – de vervangende toestemming tot adoptie.

Uit de processtukken en het verhandelde tijdens de zittingen is gebleken dat de dochter sinds augustus 2009 bij de man woont en door hem wordt verzorgd en opgevoed. De man beschouwt de minderjarige als zijn eigen dochter en wenst de verantwoordelijkheid voor de minderjarige op zich te nemen. De verblijfsvergunning van de dochter loopt af op 11 januari 2017. Door de adoptie zou de dochter de Nederlandse nationaliteit krijgen.

De dochter is gelet op haar leeftijd gehoord. Zij stemt in met de adoptie.

Het verzoek tot adoptie kan onder andere slechts worden toegewezen indien de ouder en de partner drie jaar hebben samengeleefd en zij tezamen het kind gedurende ten minste een jaar hebben verzorgd en opgevoed. Aan beide voorwaarden wordt niet voldaan. De rechtbank gaat aan deze eisen voorbij, omdat het belang van het kind in dit geval prevaleert, mede gelet op artikel 3 en 20 lid 3 IVRK. Onverkort vasthouden aan de wettelijke termijnen, en dus afwijzing van het verzoek, zou mogelijk tot gevolg hebben dat de minderjarige naar Congo terug moet. Daarmee zou het onwenselijke gevolg van discontinuïteit van de opvoeding intreden. Gelet op alle omstandigheden en de wens van de minderjarige is de rechtbank van oordeel dat de dochter tot het gezin en de familie van de man moet gaan behoren. De rechtbank spreekt de adoptie uit.

Tegelijkertijd beëindigt de rechtbank het gezag van de moeder.

Opmerking: Het kan in dit geval niet gaan om een adoptie door de partner van de moeder, aangezien de man niet meer de partner, maar de ex-partner van de moeder is. De wens was echter de familierechtelijke betrekking met de moeder niet te verbreken. Van die wens is uitgegaan. In dit geval had zwakke of eenvoudige adoptie, zoals voorgesteld door de Staatscommissie Herijking ouderschap, uitkomst kunnen bieden. SW

Annotatie
Hordespringen voor stiefouderadoptie, annotatie bij Rb. Rotterdam 9 december 2016, ECLI:NL:RBROT:2016:9811.

Een Congolese moeder krijgt in 2003 een dochter. De dochter heeft geen juridische vader en niet bekend is wie de biologische vader van het meisje is. De moeder trouwt met een Nederlander en komt met haar dochter in september 2009 naar Nederland. Binnen drie maanden is de vrouw vertrokken. Ze belt in de zeven jaar tot aan de rechtszaak slechts één keer met de man en haar dochter, vlak na haar vertrek. Ze is verder onvindbaar en heeft geen contact gehad met de dochter. De man voedt al die jaren zijn stief-/pleegdochter alleen op. In december 2010 wordt de echtscheiding uitgesproken op verzoek van de man. In 2011 is het gezag van de moeder geschorst en is de man tot voogd benoemd.

De man wil in een familierechtelijke betrekking tot de dochter komen te staan. De stiefdochter onderschrijft die wens. Een eerder verzoek tot adoptie

door de man is afgewezen, omdat de moeder nog het gezag had; een feit dat in de weg staat aan adoptie. Tegelijkertijd bestaat de wens om de afstamming tussen de moeder en de dochter te laten bestaan. Dat is de reden waarom niet gekozen wordt voor een gewone eenouderadoptie; die zou er namelijk toe leiden dat de banden met de moeder doorgesneden zouden worden.

De advocaat zet in op – zoals in het verzoek wordt omschreven – een stiefouderadoptie, waarbij het uitgangspunt is dat de partner van een juridische ouder het kind adopteert, terwijl de ouder en de partner in gezinsverband samenleven. Dat leidt hier tot de nodige problemen, omdat de man niet langer de echtgenoot van de moeder is, maar een ex-echtgenoot. Bij partneradoptie is een voorwaarde voor toewijzing dat de moeder en de man voorafgaand aan het verzoek drie jaar samengewoond hebben (art. 1:227 lid 1 BW). Ook dienen de man en de moeder het kind ten minste een jaar samen verzorgd te hebben (art. 1:228 lid 1 onder f). Tot slot dient de moeder geen gezag meer te hebben. Nogal wat hordes dus. De rechtbank neemt ze één voor één.

In de beslissing wordt het feit dat het niet om een echtgenoot van de moeder gaat, maar om een ex-echtgenoot, slechts terloops genoemd. De rechtbank gaat er hierbij van uit dat een verzoek vanzelfsprekend ook door een voormalig echtgenoot gedaan kan worden. Dat lijkt me echter geen juiste rechtsopvatting. Het idee achter het toestaan van deze vorm van adoptie was dat het kind in een nieuw gezin van de ouder en diens partner zou opgroeien. Niet alleen het taalgebruik in de wet is helder ('echtgenoot', en niet 'ex-echtgenoot'), maar ook uit de andere vereisten vloeit voort dat stiefouderadoptie gericht is op het opgroeien in het nieuwe gezin van twee ouders.

Ook de eisen met betrekking tot de termijnen worden soepel geïnterpreteerd aan de hand van de bepalingen uit het Verdrag voor de rechten van het kind. Dat gebeurt wel vaker, maar hier gaat het wel erg ver. De man en de moeder hebben namelijk in totaal drie maanden samengeleefd voor de moeder vertrokken is. Van bestendigheid van die relatie is niet veel terechtgekomen, zo blijkt uit de feiten. En juist dat was de bedoeling van de wet: ervoor zorgen dat het geadopteerde kind twee ouders heeft, die hopelijk bij elkaar blijven. Ze hebben het in ieder geval drie jaar met elkaar moeten redden voordat het verzoek ontvankelijk is. De rechter freewheelt hier en past de bestendigheidseis toe op de gezinssituatie tussen de man en de dochter.

Dat de rechter, gelet op de feiten, ervan uitgaat dat de moeder het verzoek niet tegenspreekt, vind ik gerechtvaardigd. De vereisten dat de adoptie in het kennelijk belang van het kind is en dat het kind er zelf voorstander van is, leveren in casu geen problemen op. Vervolgens sluit de rechtbank af met de conclusie dat adoptie mogelijk is, gelet op de wens van het kind en verder wordt geacht aan de voorwaarden voldaan te zijn. Pas daarna komt het verzoek tot beëindiging van het gezag aan de orde, terwijl ook dat een voorwaarde is voor toewijzing van het adoptieverzoek. De man is, nu hij de stiefdochter meer dan een jaar verzorgd en opgevoed heeft in zijn gezin, bevoegd een verzoek tot beëindiging van het gezag in te dienen. Dit verzoek wordt ook door de Raad voor de Kinderbescherming onderschreven en wordt door de rechter toegewezen.

Het gaat hier om een zeer uitzonderlijke situatie, die in geen enkel juridisch vakje past. Gelet daarop is het begrijpelijk dat de rechter kiest voor dit resultaat: adoptie door de man met instandhouding van de familierechtelijke betrekking met de moeder. Aan de andere kant: op deze manier wordt het adoptierecht wel ver opgerekt en de vraag rijst of de rechter zo ver mag gaan.

Een alternatief zou in het onderhavige geval geweest zijn om een 'gewone' eenouderadoptie te verzoeken en toe te wijzen. In dat geval hoeven die hordes niet genomen te worden. Op basis van artikel 3 in combinatie met artikel 20 lid 3 VRK zou dan het rechtsgevolg van de eenouderadoptie dat de band met de moeder verbroken zou worden, buiten spel gezet kunnen worden.

Dat geen enkel vakje goed past, blijkt ook uit het feit dat erkenning van het kind door de man in casu niet veel uitkomst biedt.

Mogelijk is naar Congolees recht de toestemming van de moeder vereist, maar omdat ze verdwenen is, kan die niet aan haar gevraagd worden. Het is dan de vraag of de rechter die toestemming zou vervangen, ook al zou dat strikt genomen niet mogelijk zijn (hij is verwekker, noch instemmende levensgezel). Bovendien zou dit uiteindelijk niet het gewenste gevolg hebben, omdat het meisje de leeftijd van 7 jaar al gepasseerd is. Daardoor zou zij niet het Nederlanderschap verkrijgen; immers de man zou dan moeten aantonen dat hij haar biologische vader was, hetgeen in casu niet zo was. Bij adoptie door een Nederlander verkrijgt een kind, ongeacht zijn leeftijd, wel het Nederlanderschap.

Uiteindelijk is in dit soort zaken beslissend wat de rechter laat prevaleren en hoe hij zijn taak ziet. Wil hij situaties waarvoor de wetgever onmogelijk kan wetgeven omdat ze te uitzonderlijk zijn, toch recht doen, of niet? Daarover kunnen de ideeën verschillen. Zie in dat verband ook de uitspraak van Rechtbank Noord-Holland 21 december 2016, ECLI:NL:RBNHO:2016:10646 (PFR 2017-0014) waar voor een andere lijn wordt gekozen.